

NOTAT

20. oktober 2004

J.nr.: 022530-78032-0001

Ref.: sm/mfs

**Sammenfatning af hørings svar indkommet i forbindelse med Energi-
styrelsens screening af havområde ved Rødsand og Gedser i forbin-
delse med udbud af havvindmøller**

Dette notat sammenfatter hørings svar afgivet i forbindelse med Energi-
styrelsens offentlige høring af rapporten ”Screening af havområde ved
Rødsand og Gedser i forbindelse med udbud af havvindmøller”, august
2004.

Formålet med screeningen er at belyse forskellige arealinteresser på havet
for at skabe grundlag for vurdering af placeringsmuligheder for en hav-
vindmøllepark i Østdanmark. Formålet er endvidere, at opsamle ideer og
forslag til indholdet af en eventuel VVM-redegørelse (Vurdering af Virk-
ningerne på Miljøet).

Screeningen blev iværksat som følge af den energipolitiske aftale af 29.
marts 2004. I aftalen indgår opførelse af i alt 2 havvindmølleparker på
hver 200 MW. Der har været foretaget screening for områderne ved
Horns Rev, syd for Læsø, Lysegrund og Kriegers Flak i sommeren 2003
og Omø Stålgrunde i foråret 2004.

Screeningsrapporten for Rødsand og Gedser blev fremsendt i perioden fra
den 26. august til den 24. september 2004 til relevante høringsparter, dvs.
statslige, regionale og lokale myndigheder samt relevante interesseorga-
nisationer i Danmark. Screeningen blev endvidere bekendtgjort i lands-
dækkende og lokale aviser og tilgængeliggjort på Energistyrelsens hjem-
meside, lokale biblioteker, Frontlinjen, Risø Bibliotek, Amtsgårde og
Rådhus m.m.

Opsummering af høringskommentarer til Rødsand og Gedser

Der er udtrykt en generel modstand imod flere havvindmøller i området, især begrundet i afmærkningsbelysningen fra den eksisterende demonstrationspark, som opleves belastende. (8, 14, 17, 21, 22, 23) Der peges fra flere sider på lokaliteten R3 syd for den eksisterende park som den placering, der repræsenterer de færreste landskabelige gener. (1, 8, 9, 10)

For så vidt angår natur- og miljøhensyn er der i høringssvarene flere generelle argumenter imod placering af flere havvindmøller i området. (1, 8, 11, 14, 17) Det fremhæves eksempelvis, at Kriegers Flak bør foretrækkes frem for Rødsand og Gedser, blandt andet på grund af de store fuglebeskyttelsesinteresser i området. (1, 14) Flere høringssvar peger også på, at det næppe vil være ansvarligt at anlægge flere vindmøller i området, før virkningerne fra den eksisterende vindmøllepark på dyrelivet er belyste. (1, 14) Lokalteterne R1 vest for den eksisterende park er den, af de eksemplificerede placeringer, der giver anledning til de færreste argumenter imod flere havvindmøller i området. Argumentet er, at omfanget af negative påvirkninger på de forekommende fuglearter vil være mindst. (1, 12, 14)

Med hensyn til sejlads og sejladsikkerhed bemærkes, at området er beliggende forholdsvist tæt på meget trafikerede sejlruiter gennem Kadetrenden og Femern Bælt. (2, 3, 20) Kadetrendens nordlige del er et af de mest trafikerede farvandsafsnit i de danske farvande, hvorfor området ved Gedser ikke synes at være anvendeligt til havvindmøller. Det fremføres, at en eventuel etablering af vindmøller i området, kun vil kunne ske efter meget nøje undersøgelser og overvejelser. Der lægges således vægt på, at der før etablering af flere havvindmøller i området, udarbejdes risikoanalyser over sejladsikkerheden. Det bliver endvidere bemærket, at en eventuel placering i området ved Rødsand, skal tage behørigt hensyn til T-ruten som blandt andet anvendes til store lastede olietankskibe. Det bemærkes også, at en placering af vindmøllepark i området syd for den eksisterende park (R3) kan give problemer i forhold til farvandsovervågningen i relation til radardækningen. (2, 3) Desuden bemærkes det, at en eventuel placering i R3 ikke bør komme længere mod øst end den bestående Nysted Havmøllepark af hensyn til lystsejlads. (9)

Endelig fremføres det, at der af hensyn til fiskeriet ikke anbringes vindmøller i nogle af de skitserede områder. For at begrænse gener for fiskeriet mest muligt foreslås en eventuel placering i umiddelbar tilknytning til den eksisterende vindmøllepark ved Rødsand. (6)

Hertil kommer en række bemærkninger der mere specifikt knytter sig til forslag og ideer til en eventuelt kommende VVM-redegørelse.

Høringsvar resumé

Statslige myndigheder

1. Skov- og Naturstyrelsen

Skov- og Naturstyrelsen fremfører, at miljøundersøgelserne ved den eksisterende demonstrationshavmøllepark ved Rødsand først nu er gået ind i en fase, hvor det vil være muligt at observere egentlige effekter af vindmøllerne i de respektive økosystemer, og at en udbygning med en havvindmøllepark ved Rødsand og Gedser, bør afvente afslutningen og de endelige resultater af demonstrationsprogrammerne.

Det fremføres, at Kriegers Flak bør foretrækkes frem for Rødsand og Gedser på grund af de store fuglebeskyttelsesinteresser ved Rødsand og Gedser, jf. de igangværende fugleundersøgelser.

Idet Skov- og Naturstyrelsen fortsat lægger ovennævnte til grund, bemærkes det, at omfanget af negative påvirkninger på de forekommende fuglearter klart vil være mindst på lokaliteten R1, hvorimod lokaliteten R3 klart repræsenterer de færreste landskabelige gener.

Det er derfor Skov- og Naturstyrelsens samlede vurdering, at en evt. udbygning ved Rødsand bør tage udgangspunkt i den eksisterende havvindmøllepark Nysted, og således gennemføres som en udbygning af denne parks vestlige og sydlige flanke, således at der i størst mulig omfang tages hensyn til naturbeskyttelses-, landskabs- og råstofinteresser i området. Skov- og Naturstyrelsen er indstillet på nærmere at drøfte den konkrete placering heraf med Energistyrelsen. Der vil endvidere være behov for som led i en VVM-undersøgelse særligt at lægge vægt på, at få afklaret problemer i forhold til naturbeskyttelsesinteresserne, ligesom der bør gennemføres en råstofkortlægning.

Endelig fremfører Skov- og Naturstyrelsen, at det bør overvejes at gennemføre en samlet evaluering af havmøllehandlingsplanen fra 1997, idet forudsætningerne efter Skov- og Naturstyrelsens vurdering har ændret sig væsentligt siden.

2. Forsvarets Bygningstjeneste - Farvandsvæsenet Inspektoratet og Søværnets Operative Kommando

Indledningsvist bemærker Farvandsvæsenet, at de to områder ved Rødsand og Gedser begge er beliggende forholdsvist tæt på meget trafikerede sejlruiter gennem Kadetrenden og Femern Bælt. Derfor vil etablering af vindmøller i de to områder kun kunne ske efter meget nøje undersøgelser og overvejelser. Konkret henleder Farvandsvæsenet opmærksomheden på det nødområde, der er udlagt ved Falster umiddelbart øst for Bøtø Planta-

ge. Desuden er der i sommeren 2003 etableret et nyt fyr på Gedser Rev. Både nødområdet og fyrets anvendelsesområde forudsættes friholdt for eventuelt byggeri af havvindmøller. Videre forudsættes det, at der ved eventuelt byggeri af havvindmøller fortsat vil være mulighed for sejlads for mindre fartøjer i området mellem Gedser og det nye fyr.

Søværnets Operative Kommando vurderer, at de eksemplificerede placeringer ikke forventes at have interferens i relation til øvelsesaktiviteter. I relation til radardækningen kan placering af vindmøllepark R2, R3, R4 og F2 i området henholdsvis sydøst og sydvest for Gedser give problemer i forhold til farvandsovervågningen i den del af rute TANGO, der udgøres af trafiksepareringen og dybvandsruten i Kadetrenden.

Havbaserede vindmøller giver radarskygge bag vindmøllerne, hvilket reducerer muligheden for at detektere og følge skibstrafikken i skyggeområdet. Placering af vindmøllepark R1 og F1 skønnes ikke at have væsentlig indflydelse på muligheden for at følge skibstrafikken gennem rute TANGO.

I relation til minefelter forventes ingen interferens. I relation til skibstrafikkens sikkerhed kan en reduceret radardækning af området syd for Gedser få indflydelse på Søværnets Operative Kommandos mulighed for at yde støtte til skibstrafikkens sikre afvikling i det pågældende område.

3. Søfartsstyrelsen

Før etablering af havvindmøller i et af de to områder bør der udarbejdes risikoanalyser over sejladsikkerheden. Udfaldet af disse har til formål at danne grundlag for Søfartsstyrelsens indstilling om eventuel placering af nye vindmølleparker. Risikoanalysernes opbygning og metode bør være accepteret af Søfartsstyrelsen. Analysen bør både omfatte foranstaltninger omkring havvindmøllerne mod påsejling af skibe, herunder drivende skibe, og betydningen af ændrede trafikmønstre i omkringliggende områder herunder nye trafikmønstres betydning for sejladsikkerheden.

Kadetrendens nordlige del er et af de mest trafikerede farvandsafsnit i de danske farvande. Søfartsstyrelsen har vanskeligt ved umiddelbart at udpege et konkret område syd for Gedser, som synes at være anvendeligt til havvindmøller.

Området ved Rødsand ligger tæt på T-ruten (en hovedrute for skibstrafik gennem danske farvande, der blandt andet anvendes af store lastede olietankskibe). Der skal i forbindelse med en eventuel etablering af havvindmøller i dette område tages behørigt hensyn hertil.

4. Kystdirektoratet

Kystdirektoratet fremfører, at de viste vindmølleområder R1 og R2 ligger ret tæt på Hyllekrog henholdsvis Rødsand med holme ud for Gedser. Afhængigt af valg af funderingsmetode, kan det ikke umiddelbart afvises, at der kan opstå negative kystpåvirkninger som følge af ændrede strøm- og bølgefórhóld.

Hvis ét af de nævnte områder udpeges til den kommende udbygning med havvindmøller, bør det nærmere undersøges, om det kan medføre sådanne negative påvirkninger af kysten m.v., at vindmølleområdet af den grund bør flyttes længere væk fra kysten.

5. Kulturarvsstyrelsen

Kulturarvsstyrelsen bemærker, at det i screeningsrapporten forudsættes, at der skal gennemføres undersøgelse for arkæologiske forekomster i forbindelse med detailprojektering, og bemærker endvidere at der tillige bør gennemføres en arkivalsk kontrol og analyse af det berórtede område ved hjælp af dykkerbesigtigelser, således at resultater kan indgå i VVM-redegórelsen.

6. Fiskeridirektoratet, Ministeriet for Fódevare, Landbrug og Fiskeri

Fiskerierhvervet kan som udgangspunkt ikke gå ind for, at der anbringes vindmøller i nogle af de skitserede områder R1-R4 og F1 og F2.

For at begrænse gener for fiskeriet mest muligt kan Danmarks Fiskerifóring foreslå, at en eventuel udbygning med vindmøller i området foregår i umiddelbar tilknytning til den eksisterende vindmøllepark ved Rødsand, uden at gribe væsentlig ind i områderne R1 til R4.

Der har tidligere været efterlyst en undersøgelse af magnetfeltets effekt på fisk og skaldyr omkring kablerne, og man afventer fortsat resultatet af det forsógsfiskeri, der gennemføres både før og efter etablering af den eksisterende vindmøllepark ved Rødsand. Man kan ligeledes i den pågældende sag frygte, at magnetfelterne vil påvirke fiskevandring især for ál og sild, hvorfor dette bør beskrives.

Der vil i anlægsfasen ligeledes blive tale om arbejdsstøj og andre forstyrrelser, som vil påvirke fiskene. Der kan forventes flugt- og anden stressbetinget adfærd, ligesom møllerne i driftsfasen kan være en fysisk barriere. Yderligere kan der i driftsfasen være eventuelle gener i forbindelse med infralyd. Dette bør undersøges.

I betragtning af den planlagte vindmølleparks store areal må man udtrykke betænkelighed over de effekter det vil få for danske fiskeri, hvis parken bliver etableret. Man bør derfor drage omsorg for, at der sikres dansk fiskeri økonomisk kompensation for det tabte fiske-

ri/fiskeriterritorium, samt at der sikres tilbundsgående undersøgelser af effekten på fisk og fiskeriet både på kort og lang sigt.

Danmarks Fiskeriforening forbeholder sig ret til erstatningsforhandlinger efter Fiskerilovens § 76 mv., og deltager gerne i forhandlinger om en konkret placering i forhold til ovenstående forslag evt. kombineret med et orienteringsmøde for de berørte parter.

7. IT- og Telestyrelsen

IT- og Telestyrelsen bemærker, at vindmøller kan begrænse radiosignaler og bør derfor placeres mindst 200 meter fra sigtelinien i et radiokædesystem. Liste med radiokædeoperatører vedlægges. Relevante operatører skal høres i forbindelse med et konkret placeringsforslag.

Lokale og regionale myndigheder

8. Storstrøms Amt

Teknik- og Miljøudvalget og Økonomiudvalget vurderer, at område R3 vil passe bedst sammen med landskabs- og naturinteresser i området.

R1 og R2 vil påvirke naturtyper samt ynglende og rastende fugle i strid med opretholdelsen af gunstig bevaringsstatus i området.

R1 og R2 vil helt eliminere oplevelsen af et uforstyrret landskab fra hele Sydlollands Kyst.

R3 er naturmæssigt og landskabeligt den mindst ødelæggende placering.

R4 er naturmæssigt og landskabeligt bedre end R1 og R2, men dårligere end R3, men kan dog påvirke sælers bevægelsesmønster.

F1 vil være stærkt visuelt belastende, og vil være i konflikt med udpegningen af nødhavn.

F2 vil sammen med den eksisterende park visuelt påvirke Gedser, og vil sandsynligvis udelukke overvintrende ænder, sæler, marsvin fra områdets føderessourcer. Området har betydning for alge- og fiskebestand.

9. Nysted Kommune

Byrådet er generelt imod flere vindmølleparker i nærheden af Nysted. Det uddybes, at R3 placeringen vil vanskeliggøre passage gennem østre mærke med deraf yderligere nedgang i havnebesøg. I et endelig placeringsfor-

slag skal der tages hensyn til en eventuel erstatning til Nysted Havn. Byrådet finder imidlertid at det eneste rimelige forslag er R3, under henvisning til de visuelle aspekter, dog på vilkår af at parkens østre afgrænsning ikke kommer længere mod øst end den bestående Nysted Havmøllepark af hensyn til sejlløbet ind til Østre Mærke og Nysted havn.

Nysted Kommune anmoder endvidere om, at der foretages en visualisering hvor også den eksisterende møllepark indgår. *(Den eksisterende vindmøllepark er afbildet på visualiseringen af område R3 – både fra fotostandpunkt 2 og 3 ref. – bemærkningen kan således tilbagevises)*

10. Sydfalster Kommune

Sydfalster Kommune peger på placeringen R3 som det område hvor opstilling af flere havvindmøller bedst kan indpasses. De øvrige områder kan ikke accepteres.

Selskaber, institutioner, organisationer og borgere

11. Danmarks Miljøundersøgelser, Afdelingen for Arktisk Miljø

For så vidt angår marsvin og sæler anbefales en eventuelt kommende VVM-redegørelse, at tage udgangspunkt i resultater fra overvågningsprogrammet for den eksisterende Nysted Havmøllepark. Det bemærkes blandt andet, at et væsentligt og uafklaret punkt angående havmølleparker er eventuelle kumulative effekter af anbringelse af flere parker i det samme område, samt barriere-effekter ved anbringelse af parker på tværs af vandringsruter ligesom påvirkningen af fødegrundlaget er ukendt.

Det er særligt bemærket, at de angivne scenarier for placering af en kommende møllepark er et overlap mellem områderne R1, R2, R3 og R4 (dog i mindre grad F1 og F2) og de områder som de mærkede spættede sæler brugte tid i. Gråsælerne brugte kun lidt tid i R2, men ellers ikke i de foreslåede områder.

Der gives en række vurderinger af havpattedyrs benyttelse af området.

12. Danmarks Miljøundersøgelser, Afdelingen for Vildtbiologi og Biodiversitet.

DMU påpeger, at de undersøgelser, der er foretaget ved den eksisterende møllepark, tyder på en afbøjning hos trækkende fugle, når de nærmer sig mølleparken. Det betyder givetvis, at forekomsten af trækkende fugle i trækskyggen er mindre end forekomsten i det område, hvor fuglene flyver henimod vindmøllerne. Det må derfor antages, at kollisionsrisikoen kan reduceres på en given årstid og fuglegruppe, hvis der opstilles nye vind-

møller i trækskyggen af den eksisterende park. Det er dog vigtigt at understrege, at selvom placering af vindmøller i trækskyggen kan reducere omfanget af en mulig konflikt for én fuglegruppe eller årstid, kan en sådan placering rejse nye problemstillinger for andre fuglegrupper og/eller på andre årstider.

Der gives en række vurderinger af fugleforekomster i området opdelt på trækfugle, samt rastende, overvintrende, fældende og ynglende fugle, og de enkelte placeringsforslag gennemgås afslutningsvist i henhold hertil.

13. Vikingskibsmuseet

Vikingskibsmuseet gør opmærksom på, at alle områder rummer mulighed for forekomst af vrage, stenalderboplader og enkeltfund.

I den forbindelse fremføres det, at kun en nøjere arkivalisk gennemgang samt survey og marinarkæologiske forundersøgelser vil kunne synliggøre det kulturhistoriske potentiale i områderne.

Museet ønsker at blive inddraget så tidligt i planlægningsfasen som muligt.

Det anbefales at der anvendes positioneringsudstyr samt multibeamekkolod, Pinger, Side Scan Sonar og magnetometer.

Der ønskes foretaget en kvalificeret gennemgang af de anomaliteter der forefindes ved undersøgelserne.

Der ønskes foretaget en arealdækkende survey og opmåling i vindmølleparken og kabeltracéet til land.

I forbindelse med bortgravning af eventuelle blødbundssedimenter ved møllefundamenterne, mener Vikingskibsmuseet, at der i hvert enkelt tilfælde skal vurderes, om der er behov for en marinarkæologisk indsats.

14. WWF Danmark

Foreningen gør opmærksom på, at det med baggrund i resultaterne fra de overvågningsprogrammer der er gennemført omkring den nyligt etablerede vindmøllepark ved Rødsand, står klart:

- Den nyværende vindmøllepark ligger lige midt i én af de vigtigste trækruter for fugle fra Skandinavien.
- Der synes ikke at være ændringer i vandringsmønstrene af de undersøgte fiskearter i området som følge af magnetfeltet over transmissionskablet fra mølleparken og ind til land.
- Der er ikke lavet undersøgelser af, om fiskefaunaen ændres inden for mølleparkens område, i forhold til før-situationen, angiveligt på grund af mangel på tilstrækkelige data.

- Der synes ikke at være negative effekter af vindmølleparken i driftssituationen på sælbestanden eller på marsvinebestanden i området.
- Der foreligger ikke på nuværende tidspunkt viden om hvilke kumulative effekter fra vindmølleparker som anbragt i en lang række vil have på fugle, sæler, marsvin og vandrende fisk.

På baggrund af ovenstående resultater fremføres det, at det må være et oplagt krav, at placeringen af den nye møllepark ikke bidrager til yderligere ”spærring” af træk- eller vandringsruterne i området. Dette medfører, at den eneste acceptable placering, med mindst mulig potentiel konflikt med fugle, fisk, sæler og marsvin, vil være på Kriegers Flak.

Såfremt denne placering af miljømæssige årsager ikke viser sig velegnet, kan der alternativt overvejes en placering umiddelbart vest for den nuværende park på Rødsand, dvs. området betegnet ”R 1” i rapporten, idet tværsnitsarealet for gennemflyvning/ gennemsvømning på denne måde ikke øges, men ”bare” forlænges. Som nævnt ovenfor vil dette indebære en potentiel risiko for kumulerede effekter på dyrelivet, samt en stærkt forøget visuel effekt fra land.

Foreningen anbefaler, at det må sikres at der i kommende VVM-undersøgelser – uanset lokalitet – gennemføres fiskeundersøgelser både før og efter, og således at der ved designet af undersøgelserne tages højde for en evt. meget lav forekomst af fisk. Da netop forekomsten af fisk – og især udsigten til at møllefundamenterne vil kunne tiltrække og evt. øge produktiviteten af fisk – er en helt central parameter i vurderingen af havvindmøllers miljøeffekter, bør denne faktor prioriteres meget højt.

Foreningen anbefaler endeligt, at der som opfølgning på de igangværende miljøprogrammer for demonstrationsparkerne ved Rødsand og Horns Rev som er planlagt at løbe i 2 år efter etablering, må sikres, at der inden for en 10-årig periode efter etableringen af mølleparker foretages jævnlig overvågning.

15. Energi E2

E2 ser positivt på muligheden for udbygning i området, men fremfører, at der tages forbehold for et eventuelt produktionstab for den eksisterende park. Energi E2 fremfører, at en følge at en eventuel lævirkning eller andre gener vil E2 på vegne at parterne i Nysted Havmøllepark forbeholde sig ret til, at blive kompenseret fuldt ud af den kommende koncessionshaver. Det fremføres endvidere, at et modsatrettet krav om compensation for tab som følge af lævirkning fra den eksisterende park på en kommende park omvendt ikke kan forventes at blive gjort gældende.

16. Vindmølleindustrien

Vindmølleindustrien peger på, at vanddybden er den primære parameter, der bestemmer prisforskellen, mellem vindmøller i forskellige havområder. Vindmølleindustrien har imidlertid ingen tekniske indvendinger mod at der vælges et område med op til 30 meters dybde, da det kan styrke teknologiudviklingen i branchen. Men ønsker man den mest omkostningseffektive løsning er det væsentligt at vælge et relativt lavvandet område, dvs. 10-20 m.

Der peges endvidere på, at uanset hvilket område, der udbydes vil det være værdifuldt at fortsætte miljøprogrammet inden for de miljøområder, der enten er anderledes i de nye områder eller hvor det hidtidige program ikke har givet tilstrækkelige dokumentation.

Endelig bemærkes, at der er i visualiseringen er anvendt lyskilder placeret i vingetipperne, og det er i screeningsrapporten korrekt angivet, at sådan en løsning ikke er teknisk udviklet. Det bemærkes samtidig, at denne løsning vil give et meget uhensigtsmæssigt visuelt indtryk, og derfor må frarådes. Dette har Vindmølleindustrien bl.a. vist gennem en række visualiseringer i PSO-projektet "Visualisering af hindringslys på vindmøller".

17. Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforening er generelt positiv over for en vindkraftudbygning i Danmark, men finder lokaliteten på Rødsand og Gedser problematisk i forhold til kystens landskabelige værdier. DN finder at lavvandede havområder (under 10 meters dybde) principielt bør friholdes for havvindmøller, da sådanne områder generelt er biologisk og landskabeligt meget værdifulde.

Det vil næppe være ansvarligt at anlægge flere vindmøller i området, før virkningerne fra den eksisterende vindmøllepark på dyrelivet er belyste.

DN mener, bl.a. på baggrund af erfaringerne med den eksisterende havvindmøllepark ved Rødsand, at der ikke bør opsættes flere havvindmøller med blink. De røde blink udgør en kraftig visuel forurening i landskabet, som virker stærkt forstyrrende på landskabsoplevelsen.

DN mener desuden, at der i screeningen bør indgå transformatorstationens påvirkning af landskabet, hvilket ikke var tilfælde ved visualiseringerne fra Rødsand. Ved Rødsand er stationen grundet dens udformning og indpasning i den samlede symmetri en særdeles uskøn belastning af landskabet. Der bør undersøges om transformatorstationen teknisk muligt kan placeres helt eller delvist (kun få meter over havoverfladen) under vandniveau.

DN finder lokaliseringen R3 mindst problematisk. På samme tid bør der i VVM-redegørelsen opstilles alternativ til R3 med møller under 100 m., hvor møllerne holdes nærmere bag (standpunkt fra kysten) den eksisterende møllepark.

Endelig bør påvirkning af natur- og landskab ved ilandføringen af kablerne fra havvindmølleparken også indgå i forbindelse med screening. En yderligere belastning af kysten bør i den sammenhæng undgås.

DN mener at hele planlægningen af havvindmølleparker i Danmark bør gå om. Der er således teknisk og videnskæssigt sket så store fremskridt siden 1997, da den første "Havmøllehandlingsplan for de danske farvande" blev udarbejdet, at tiden nu må være inde til at udarbejde et nyt "bassidokument", der kan danne grundlag for de fremtidige enkeltprojekter og tillige placere dem i et opdateret energipolitisk perspektiv.

18. Dansk Byggeri, Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere

Foreningen ønsker at der i forbindelse med en kommende detailprojektering gennemføres en kortlægning, der dokumenterer at væsentlige råstofressourcer ikke båndlægges i forbindelse med mølleanlæg og ilandføringskabel. Såfremt der ikke i forvejen findes resultater af prøvoptagelser vil foreningen stille krav om at der gennemføres prøvesugninger. Der henvises i vedlagt kortbilag til 3 eksisterende indvindingsområder.

19. Elkraft System

Det bemærkes, at det i praksis ikke anses for muligt at købe 132 kV søkabler med en overføringssevne på 200 MW. Omkostningerne til nettilslutning og netforstærkning må revurderes i henhold hertil og indgå i beslutningsgrundlaget for valg af mulige områder for havvindmøller.

20. Scandlines A/S

Generelt har Scandlines ingen kommentarer til placering af vindmøller i området. Det fremføres, at det er af største betydning, at det sikres, at sejlrenden friholdes således, at besejling kan opretholdes uhindret, i fuldt omfang og uden gener, og at sejladssikkerheden på ingen måde kompromitteres. Det tilføjes, at etableringen såvel som den nu opstartede vedligeholdelse med besejling fra Gedser Færgenhavn af Nysted Havmøllepark ikke har givet anledning til sejladsmæssige eller sejladssikkerhedsmæssige problemer

21. Birgit og Steen Duncan samt Willy og Birgit Larsen

Det foreslås at bygge havvindmølleparker så langt ude på havet at de ikke generer visuelt fra land. Det bemærkes at den eksisterende havvmøllepark ved Rødsand ligner et industrikvarter eller en storlufthavn med henvisning til de blinkende røde lanterner. Der stilles spørgsmål om lysafmærkningen er nødvendigt i bestående omfang. Det vurderes endeligt, at det vil være en visuel miljøkatastrofe for landsdelen, at bygge flere vindmøller i området.

22. Jette Jaffa og Casper Rath, Jytte og Henning Olsen, samt Mette Feilberg og Hans Thingvad

Der indgives indsigelse mod en yderligere udbygning udover de 72 opstillede møller. Det fremføres, at specielt afmærkningsbelysningen og især blinklysene ved mølletop- og bund skæmmer udsigten og Sydløllands kyst over 25 km. Det bemærkes, at den monotone, dybe motorstøj, bør sænkes, og ikke øges på nogen måde.

23. Stig Husted-Andersen, Aalholm Godskontor

Det fremføres, at områderne R1, R2, R3 og R4 samt F2 helt må udelukkes. På det resterende område F1 fremføres, at det tidligere påtænkte område ved Omø Stålgunde vil genere langt færre mennesker end F1 området. Det bemærkes yderligere, at den tidligere rejebestand ud for Sydlølland er forsvundet efter opsætning af den nuværende vindmøllepark, således, at der efterfølgende stort set ikke har kunnet findes rejer i det før så frugtbare lavvandede område. Det bemærkes afslutningsvist, om der er en sammenhæng med opsætning af vindmøller vides ikke, men sammenfaldet er påfaldende.